СВОБОДА SVOBODA
УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY

ЧАСТЬ I. Established 1893. TWO SECTIONS — SECTION I.

Рік LIII. Ч. 19. Ню Йорк і Джерзі Сіті, субота, 26. січня 1946. No. 19. New York and Jersey City, Saturday, January 26, 1946. Vol. LIV

ТРИ ЦЕНТИ в Злучених Державах Америки. ПЯТЬ ЦЕНТІВ за границею Злучених Держав Америки. Тел. „Свободи": BErgen 4-0237—4-0807 Тел. У. Н. Союзу: BErgen 4-1016 THREE CENTS in the United States of America. FIVE CENTS elsewhere.

ТРУМАН ПРОТИ НАРАДИ ПІДПРИЄМЦІВ У СПРАВІ ПІДВИШОК

Нема надії на покінчення страйку в сталевій промисловості. Президент Труман стоїть далі за те, щоби Юнайтед Стіл Корпорейшен піднесла заробітну платню на 18 і пів цента на годину, вважаючи це наразі одинокою розвязкою спору. Він є проти конференції представників підприємств, обнятих страйком, на якій вони малиб обговорити справу підвишки заробітної платні в такий спосіб, щоб це не стало інфляційною загрозою. Таку конференцію запропонував Бенджамин Ф. Ферлес, президент Юнайтед Стіл. През. Труман назвав сталевий страйк боротьбою сил; чия переможе, промисловців, чи робітників. Президент ще надмінив, що забагато сили зібралось у руках промислу і праці. Так виглядає, що становище президента не вдоволило ні підприемців, ні зорганізоване робітництво, що є завжди за переговори. Теж кажуть, що вислідом цього буде ще більше поширення страйків.

ВИТАЄ ЗА ТЕ, ЩО НЕ ПОГОДЖУВАЛИСЬ.

Нюйорське Новое Русскоє Слово, витаючи 25-ліття видавання журналу „Соціялістическій Вестнік", пише в статті, що часто не погоджувалося з тим, що цей орган пише, та що мабуть їхні погляди ніколи не зійдуться. Та проте, пише ця газета, „витаємо Соціялістическій Вестнік з його 25-літним істнуванням саме за те, що він часто висказував думки, з якими ми не могли погодитись", бо „ніхто не має монополю на правду: її пізнають, коли є боротьба між різними думками".

ЩОБ ЛЕКШЕ БАЛАМУТИТИ.

Большевицькі У. Щ. Вісті звідомляють з Винипеґу, що там комунізуючий адв. Василь Свистун проголосив на вічу започаткування „Товариства культурного звязку з Радянською Україною", якого він є тимчасовою головою. До екзекутиви входять, між іншим, редактори большевицьких газет в Канаді: „Українського Слова" і „Українського Життя". Кажуть, що будуть організувати відділи по Канаді. Чи часом не зачнуть пробувати те саме теж і большевики в Злучених Державах?

ПОЛЯКАМ З НЕШЕНЕЛ ВОР ФОНД.

Польська преса в Америці подала, що Поліш Вор Реліф дістав з Нешенел Вор Фонд суму пять міліонів долярів і вже всі ті гроші видав.

УКРАЇНЕЦЬ МАЙОР-КАПЕЛЯН.

Український греко-кат. священик у Канаді, о. М. Пелех, військовий капелян, зістав підвищений до ступня майора-капеляна. Він є перший українець, що осягнув ступінь майора капеляна в канадійській армії. До Канади прибув у хлопячому віці, в 1905 році. Має славу патріота-громадянина і вирозумілої та толерантної людини.

ПОЛЬСЬКА МОВА В АМЕРИКАНСЬКИХ ШКОЛАХ.

Статистику щодо цього подав о. Ф. Болек на зїзді Учителів східньо-европейських мов у Шікаґо. Польську мову вчать в 35 вищих американських школах, з чого користає яких дві тисячі студентів. Крім того є 65 приватних польських гай-скул з усіми правами, де вчиться до десятка тисяч учеників.Є десять державних середних шкіл, де вчать польську мову. В це не враховані парохіяльні школи. Разом вивчує річно польську мову 183,000 молоді. Російська секція не могла подати подібної статистики. Її тепер виготовляє д-р Колеман. Ню Йорк Таймс подав, що російську мову вчать в 81 університетах і каледжах. Кажуть ще, що є і середні школи, де вчать російської мови, а навіть зачали заводити курси російської мови великі американські фірми, як от „Ойл Продуктс Компанії" в Шікаґо.

КАЖЕ, ЩО ПОКРАЛИ.

В Парижі перебуває тепер Джозеф Консіюс з Шікаґо, щоби розвідати, які є в різних краях вірodостойні організації, через яких руки можнаб вислати 3,800,000 пачок з харчами і одіжю, що їх має „Кооперетів оф Амерікен Реміттенсес ту Юроп", якої то організації він є директором. Каже, що в тих територіях, що є під советською владою, як от в Литві, „росіяни розкрадають" висилану там допомогу. Каже, що вони вислали до Литви 80,000 артикулів з одежі та ліків, але ті „речі ніколи не дійшли до населення, що в нужді". Таке передає американська преса у звідомленнях з Парижа.

ҐІЧВА ПОЛЯК.

Засуджений на смерть в Японії американський вояк Джозеф Е. Ґічва, з Валінгтон, Н. Дж., за вбивство в парку двох японців, є з польського роду. Конгрес Американських Поляків на стейт Ню Йорк розпочав широку акцію, щоб наклонити президента Трумана, щоб змінив присуд смерти дорогою ласки, а теж зарядити нову судову розправу.

ВИПРОБУЮТЬ СИЛУ АТОМОВОЇ ЕНЕРҐІЇ НА 100 КОРАБЛЯХ

Атомова бомба спричинить у всякому випадку великі зміни в способі підготовки до ведення воєн у будуччині, якщо їх не буде можна оминути. Та які зайдуть зміни, це дасться пізнати доперва по певних пробах. Одною з них буде спроба пізнати, який вплив матиме атомова бомба на морську боротьбу, себто на боротьбу фльот. Отже кидатимуть тепер такі самі атомові бомби, які були вжиті в Японії, на різного роду кораблі, що їх згромадять біля сотки десь коло Бікіні Атоль на Маршалківських Островах. Станеться це десь у травні чи липні цього року.

З ПОЛЬЩІ В УКРАЇНУ.

Владислав Вольскі, голова репатріяційної комісії в Польщі, заявив, як це розголошує ОНА, що від початку червня 1945 до 1. листопаду вибралося з Польщі в Україну 320,000 людей. В тому самому часі прибуло до Польщі з Советського Союзу, головно з українських і білоруських земель, сотні тисяч польських родин. Каже, що цеї зими мусить ще перебратися з України і Білорусі до Польщі біля міліона польських родин, які будуть поселені в західній части Польщі. Міліон родин означалоб найменше чотири міліони осіб. Питання: Як це можливо таке здійснити в такому короткому часі, та ще в зимі, й при примітивних комунікаційних засобах, які там істнують?

З ДРОГОБИЧА.

Советські джерела звідомляють, що в Дрогобичі працює завод будівельної кераміки, а його вироби їдуть на архітектурне оформлення будівель різних міст Советського Союзу.

З ЛЬВОВА ДО УЖГОРОДУ.

Советські джерела звідомляють, що в жовтні минулого року відправлено з Львова до Ужгороду понад пів міліона книг художньої й політичної літератури та шкільних підручників.

Вартувалоб почути, що це за література? Правдоподібно звичайна большевицька аґітка.

„ДРУЖБА ДВОХ КУЛЬТУР".

З тохого боку пишеться у советській пресі про книгу, яку рішили видати Правління Спілки радянських письменників України а в якій має бути представлена „давня дружба" двох культур: російської й української.

ПРОФ. ЕРНСТ СИМОНС.

Так зветься новий голова Асоціяції Учителів Східно-Европейських Мов, що відбула свій зїзд в Шікаґо. Секретарем став д-р Артур П. Колеман. Проф. Симонс переходить літом з Корнейського Университету до Колюмбійського в Ню Йорку, де обійме Департамент східно - европейських мов і провід в Американсько-Російським Інституті.

ПРОТИ ЗАДОВЖУВАННЯ.

Японія буде змушена поносити окупаційні кошти, не затягаючи більше довгів, як це вона досі робила. Вона мусить зрівноважити свій державний буджет. Таке є зарядження ген. МекАртура.

„ВІСТІ З УКРАЇНИ".

Советські джерела подають між такими вістями таке:

В районі міста Києва закінчено будівництво півторакільометрового залізничого моста, знищеного німцями. В Одесі виготовили архітекти проекти колгоспних домів для степової частини України. В Києві почала працювати фабрика цукорків ім. Карла Маркса, як теж поступили в розпродаж першого сорту циґареток „Жовтень". У Львові на нарадах „сільського активу" промовляли І. Грушевський, секретар Обласного Комітету КП(б)У про відбудову сільського господарства, а про вибори у Верховну Раду СССР говорив Н. Козирев. В Винниках Львівської области відбудовано фабрику цвяхів, в Костополі Ровенської области скляний завод. Заповідають, що фабрика взуття в Полтаві відновила свою працю і буде незабаром випускати 3,200 пар взуття на добу. З Львова виїхали науковці в числі 35 в райони области для виборчої аґітації. Професори Щурат і Рудницький виголошують доповіди про виборчий закон в СССР. Лекції на тему виборів прочитають ще такі: професор медичного інституту Кучер, письменник Козланюк і викладачі університету: Стефаник, Олена Степанів й інші.

ХТО Є ЛЕНІН?

На це відповідають большевицькі У. Щ. Вісті дуже просто: „найвеличніший ґеній людства, фундатор большевизму".

"SVOBODA" (Ukrainian Daily)
FOUNDED 1893
Ukrainian newspaper published daily except Sundays, Mondays and holidays by the Ukrainian National Association, Inc., at 81-83 Grand Street, Jersey City, N. J.

Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N.J. on March 30, 1911 under the Act of March 8, 1879.

Accepted for mailing at special rate of postage provided for Section 1103 of the Act of October 3, 1917 authorized July 31, 1918.

Classified Advertising Department, 597—7th Ave., New York 18, N. Y. BRyant 9-0582

ПРИКЛАД ДЛЯ НАШОЇ МОЛОДІ

Десь там за морем, на німецькій землі під американською владою, знайшлися тепер вигнанці з України, чи ті, що мусіли покидати рідну землю, щоб таким чином ратувати життя. І десь там зявилися разом з американською владою, між іншим, теж і дві дівчині з Америки. а з українського роду, що родились і виховались в Америці, а про Україну і український нарід знають тільки з оповідань своїх родичів і того, що десь вичитали у ріжних книжках.

Враження з їхньої стрічи з українськими скитальцями — знагоди українського Різдва — є описані коротко в нинішнім числі, в обидвох частинах — англійській та українській. А які це враження можна відчути по тім, що одна з тих молодих дівчат, Ганя Дудяк, переслала від себе $15 до Злученого Українського Американського Комітету в Філядельфії як свій скромний даток на допомогу українським скитальцям в Европі. Отся жертва це жертва молодої американки, зложена на допомогу своїм рідним по крові сестрам і братам в Европі, яких вона власними очима оглядала, яким прислухувалась, з якими розмовляла і над яких долею роздумувала.

Піддаємо отсе тепер нашому молодому поколінню під розвагу. Щось там в Европі промовило глибоко до серця і розуму наших добрих дівчат, що будучи на американській службі, так щиро співчувають з недолею нещасних українських скитальців. Мабуть це є те саме, що зрушило і зрушує серця наших американських вояків, що там зіткнулись з жертвами поневолення України.

Чиж це може не зрушувати теж і решти нашої молоді, що тут в Америці?

І не наклонити її до скріплення допомогової акції та оборони українських скитальців в Европі?

На Свят-Вечір між скитальцями

Ми одержали листа, написаного українською мовою до своїх родичів в Ґрейт Медовз, Н. Дж., молодою американською дівчиною, п-нною Ганею Дудяк, що тепер перебуває з нашою армією на німецькій території, де знаходяться теж і українські скитальці. Лист цей такий:

***

Христос Раждається! Дорогі Тато і Мамо! — Хочу якнайскорше описати Вам, як Маруся й я відсвяткували Святий Вечір за океаном, щоб Ви не жалували, що нам було смутно, та що ми не їли куті. Як Ви мені нераз розказували про Святий Вечір в Україні, то де я коли мріяла, що колись у своїм життю стрінуся з людьми просто з України і буду з ними святкувати. Але Ви завжди казали: Чоловік не знає, що його чекає. Вчера вечером українці в Німеччині, де я є, святкували в Українськім Червонім Хресті Святий Вечір. Як ми прийшли, то вже людей було повно, понад сто, старші чоловіки, жінки, хлопці й дівчата і пятнадцятеро дітей. Як ми доходили до будинку, то вже було темно. Коло дверей стояло кілька мужчин і дивилися, що то за дівчата ідуть. Ми сказали: „Добрий Вечір!", а вони зараз запросили нас до середини, де вже на нас чекали деякі знайомі, що заопікувались нами через цілий вечір. Повели нас через кухню розібратись. А там у кухні наші жінки квапились як пчоли. Пахнуть голубці й борщ. Бачимо наскладаних пару сот пирогів. Сказали нам, що вже третий день роблять, щоб приготовити. В салі бачимо великі деревляні столи, гарненько застелені. Деревце красно прибране. Люди чисто повбирані. Діти — як наш Петрик і Івась — нетерпеливо чекають на Діда Мороза. Нас посадили коло головного стола, де сиділи: о. Данилюк, православний священик з Буковини, п. Краснопільський з Комітету, п. Архипенко, та інші. Коло стола в кутику був маленький стілець, накритий сіном, а соломи, як казали, не могли дістати навіть на Діда. На стільці була миска з кутею. А кутя, як я потім скоштувала, то була така, як Ви, мамо, робите, тільки, що була ще з родзинками. Коло голови стола стояло порожне крісло, а місце було застелене. Перед кожною особою були на столі два маленькі печені пироги з чорної муки і з капустою. На середині кожного стола лежав хліб, а в нім свічка, що світилася через цілу вечерю. Як засідали до столів, то деревце ще не було засвічене. Насамперід встали п. Архипенко (вже старенькі!), а люди зараз втихомирились, привитали гостей, нас представили, а потім промовили знагоди свята. По них встали о. Данилюк і всіх привитали і сказали, що застелене місце коло порожного крісла для тих українських братів і сестер, батьків, мамів і дітей, котрим доля не позволила відсвяткувати Святий Вечір. Теж попросив засвітити першу свічку на сосонці в їх честь. Потім засвічували другу і третю свічку на інші інтенції, а відтак усі свічки засвітили. Промовляли дуже красно й інші люди. Всі були дуже зворушені, а декотрі почали плакати. Потім відмовили всі спільну молитву і заколядували „Бог предвічний народився". А потім зачали вечеряти, починаючи від куті. Зараз по куті почастували усіх келишком „запіканки". Покушала і я. Але запалити могла вона і коня, а не то чоловіка... Та якраз зачав хтось голосно стукати до дверей. Хлопці відчинили, а до салі ввійшов Дід Мороз з торбою на плечах і пакунками для дітей. Діти були такі втішені й здивовані, що їм малощо очі не повискакували. Дід Мороз розповів їм, як він їхав з далекої України аж через хмари. Було повно сміху і співу, а Дід кликав кожну дитину і роздавав пакунки. Ще скажу, що жінки наварили такого доброго борщу з грибами, що ми зїли по дві мищині. Були ще смачні голубці з рижом і вареники з капустою і з картоплями, звар з сушених овочів, солодкий риж і мав бути ще чай, але не стало часу, бо люди мусіли розходитись, бо їм вільно бути надворі найдалі до пів до одинацятої години. В часі вечері весь час колядували і всі були дуже втішені, що ми вміли з ними колядувати. Я і Марійка принесли папіроси і цукорки, а п. Краснопольський роздав їх між присутних як дарунок від нас. Як розходилися всі приходили з нами розпрощатись і подякувати нам, що ми ними не згордили і що прийшли на вечеру. А декотрі в руки цілували... Мене то дуже зворушило й зденервувало, щоби люди, багато старші від мене, як і молоді, мене в руки цілували. А то ми були їм вдячні за таку гарну нагоду. Ще більше нас зворушило, як хлопці зібралися і заспівали „Многая Літа" для своїх сестер ізза океану... Понадавали нам вареників і всього іншого, а двох "of the handsomest wolves" повели нас до нашої хати, щоб ми не боялись вертати. Так скінчився наш Святий Вечір. Лишилася нам гарна памятка на ціле життя. Коби то я могла Вам всьо так гарно описати, як воно дійсно було? Але може той лист зрозумієте так, як я Вам хотіла розказати... Вже дуже пальці болять з писання, ще зачну плакати, як не перестану. Цілую усіх і желаю всього найкращого в Новім Році. З любовю — Ганя.

В кожній українській хаті повинен знаходитися часопис „Свобода".